

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam episcopi, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat' olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa 7. c. v. Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FÉRENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékben.

Prohászka püspök beszéde.

A pécsi kath. nagygyűlésen mondotta Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök.

A kultúra erkőfijetés és világfoglalás s erkőfijetés s világhódítás révén az embernek szebb, jobb, harmonikusabb élete. Az élet a cél, a többi eszköz mind. Ez eszköz megteremtésében 50 év óta az emberiség óriási haladást tett; szolgálatába hajtotta a természet erőt; tudományos s szociális irányban vulkanikus lett lábai alatt a táj s a világalakulás erőszakos tempóban indult meg; óriási perspektívák nyíltak meg természettudományban s történelemben s naiv nézetek százados illúziói foszlottak szét.

Repes a szívünk, ha a haladásra gondolunk, mert ez a korszak az emberiség diadalmenetét mutatja be a technikában s filozófiánk, teológiánk helyesli s ünnepli ezt, mint az Isten gondolatának kialakulását. De mikor szédítő gyorságban foglalja el az ember a világot, akkor elváltozik pszichéje is. Lelki világát is az alakulás zavaros s szenvedélyes irányzatai járják; új világot akar teremteni nemcsak technikában, hanem a világnézetben; új eljárást nemcsak kohászatban, hanem erkölcsiségben; új irányt akar nyitni hitben, érzésben s ezt mind kulturának nevezi.

Erről a kulturáról, a teológiai, művészeti, filozófiai elemekből összeszótott új világnézetekről mondotta a pápa a sillabuszban, hogy az egyház nem békül ki velük. Nem a technika, gyárakra, rokkantegyletekre, telefonhálózatra mondotta ki az anatómát, hanem arra a világnézetre, mely a kereszténységet tagadja. E kulturavilággal állunk

szemben mi is, nem hogy a jót benne tagadjuk s vívmányait kifogásoljuk, hanem azért, hogy helytelen, szenvedélyes, erőszakos elemeitől megtisztítsuk, haladását biztosítsuk. Nem csak kritizálni s kifogásolni, hanem pozitív munkát akarunk végezni s pótolni kívánjuk a kultúra hiányait. Van a kulturában a hiányból is elég; felvilágosodottságában éjjeli sötétség rejlik, hatalmában halálos gyöngöség kísért s minél fejlettebb a kulturális élet, annál nagyobb buzgalmat s erőt kell kifejtenie az egyháznak s tette váltania a szót: ti vagytok a világ viláosságá, a föld sava. E kulturális feladatok a következők:

Az egyház első feladata, hogy a fejlett, kulturális világnak neveljen embert, ki értelmi műveltség s erő tekintetében megállja helyét. Intellektuális műveltség, több viláosság, ez a modern világ jelszava, programja, csatakiáltása. Közkinccsé tenni a tudást s a tudomány áldásában részesíteni az alsóbb néprétegeket. Több viláosságot sürget, szabad oktatás, népegyetem, szabad Iuceum, több viláosságot írnak, költenek, beszélnek újságírók, poéták, filozófok. Mindez nem csinált s önkényesen programba felvett pont, hanem szükséglet. Támasztja a szükségletet a szociális fejlődés, mely nagyobb képzettséget szakszakvitésűgű követel iparostól, munkástól. Végzetbe embereknek kell azoknak lenniök, kik a mai versenyt meg akarják állni, mint azok, akik hatvan-száz év előtt gyalulgattak Gyöngkőn, Verebélyen. Sürgeti a több műveltséget a politikai jogok kiterjesztésének tekintete. A választói jogot kiterjesztieni nem elég, azzal élni is kell tudni s a nép érettségében, ismereteiben, szolidaritásában,

hazafiságában kell a garanciát keresnünk s feltalálnunk arra nézve, hogy ez a jog a nemzet javát jelenise. Sürgeti a több műveltséget sajtó, irodalom, melyek a szabadtanítás eszméjét a modern kulturmunka egyik programjává emelték. Ebbe a kulturmunkába kell mindnyájunknak belemennünk a kereszténység világot árasztó erejével. Ne mondja senki, hogy ez szabadkőmives intézmény. Újünk bele, nem lesz szabadkőmives. Bármint legyen, népünköt vezetük eddig, nem hagyjuk el ezental sem.

Igy tett mindig a földatát átértő kereszténység. Tudott az egyház mindig modern lenni és minden új kulturáramlatot helyes irányba terelni. Ha tehát népfelvilágosításról, szabadtanításról, nagyobb intellektuális műveltségről esik ma szó, ebből első sorban a kereszténységnek kell részt kérnünk. Ha valakinek, hát neki van ahhoz igazi hivatása, mert nem azt a viláosságot adja, mely száraz tudással tömi tele a fejelet s tudós blazirtságot nevel, hanem azt az intellektuális műveltséget nyújtja, mely a lélekben tudást is, de hitet, erőt, megnyugvást is terem. S ez kell a modern embernek. A modern ember erős lett gépeiben, de gyöngé jellemében. Lábai alatt nincs talaj. Nem tudja: Isten, lélek, örök élet valóság-e? Sötét éjben bolyong, melyben a buzgalom, bizalom, erősség szelleme haldozik. Hősiességre, küzdelemre nincs hivatása; az élet zsúrjainak színvonalára silyed, melyből minden nagy eszményi momentum szármuzetik. A költészet, a művészet a test és vér inspirációi szerint oldja meg problémáit. Milyen van a keresztény világnézet a virrasztó lelkek őrtüzeivel,

A gyermek.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

A Ferenckörüt egy négyemeletes bércszárnyájának udvarán óriási zaj van. A háziur hat gyermek apja lévén oly kegyes, hogy házában oly lakókat is fogad, a kik szintén oly boldogok mint ő és számtalan gyermekkel vannak megáldva.

Óriási a zibongás reggeltől késő estig. Délután 6 óra lévén, a bujocska kerül színpire. Mert a nap minden szakára ki vannak a játékok jelölve. Reggel például a fogócska járja, hogy azután a szembekötödsi alatt kipihenhessek magukat.

Van közöttük egészen kicsi fiu, leány, a legidősebb a 12 éves Pali, ez a vajdájuk, ő a hangadó, bár csak udvari lakásuk van a II. emeleten, de mégis jómódu emberek a szülei. Valamennyi halavány, vézna gyerek, vásottak, gondtalanok. Az 5 éves Kázmér szintén halavány mint a többi, de gyönyörű gyermek s a kópéságban alig akad párja. Csak a nagyok társaságában érzi jól magát; Pali a legjobb barátja, ha néha el is döngeti szívesen türi tőle.

Esteledik. A gyerekek bele fáradtak az ug-rálásba s most a lépcsőházban telepedtek le. A nagyobbak rémhistóriákat mesélnek, oroszlanvadászokról, rablókról, zsványokról. A Szabóék Józsija különösen hős az ilyen mesék elmondásában, mert ő úgy adja elő, mintha maga is jelen lett volna a rablógyilkosságnál, az oroszlanokra plane vadászott s annyira élénk a fantáziája, hogy ámuló társainak még a lábain levő vörös foltokat is bemutatja, a hol az oroszlan megharapta.

A Kázmér gyereket ez nem nagyon érdekelte. Ugy érzi, mintha a Szabóék gyereke egy kicsit hazudna, csak nem meri neki mondani, mert nálánál sokkal erősebb. Neki csak a Pali előadásai tetszenek. Az nagyobb hűhóval adja elő. Különösen szegyet ütött Kázmér fejébe az, mikor Pali mesélte, hogy az apja feketeselyem zsinóron aranyórát ajándékozott az édesanyjának névnapja alkalmából.

Ekkor gondolt rá legelőször a gyerek, hogy ugyan neki miért is nincs apja? Más gyerekek anyja is, apja is van, sőt de boldog a kinek testvérkéje is van, mint a házmesterék Lacijának az Ilus testvére, a kit kénye-keve szerint fejébe is kőlnthet ha unja magát. Neki meg nincs még

apja se. Szeget ütött a fejébe és elgondolta, hogy megkérdi az anyuskáját.

A gyerek anyja, Horváth Anna, a negyedik emeleti sarok lakása előtt a folyosón ülve kereste az esti pihenőt és friss levegőt. Julius hóban a tikkasztó hőségben kevés levegőt járt ugyan a négy szürke fal között s a mit érez, az is inkább csak kigőzölés és fojtó hőség, de mégis szokás munka után az ajtó elé ülni.

Egész nap varrt, délelőtt csak egy órára hagyta abba a munkát, míg magának és a kis fiának meg főzte a szegényes ebédjüket, mely alig állt más egyébből, mint jóízű rántott levestől és tésztából. A gyerekek bár adott ugyan egy falat húst is, de ő nem evett belőle.

Feltűnően csinos asszony volt, látszott minden vonásán és mozdulatán, hogy urí fajta, szegényes ruhákban, nem a legújabb divat szerint öltözött, de kitetszett gyönyörű termete, a mellett szép arcán örökre az elkeseredés és bánat ült.

Kázmér végkép kimerülve a sok hancurozásba, fölzaladt anyuskájához. Az anyja már várta kis vacsorájával, mikor aztán összecsókolta egyetlen boldogságát, jól meg mosdatta, lefektette és elvégeztette vele az esti imáját. Kázmérnak az ima közben jutott eszébe, hogy meg kellene

ELECTRO BIOSCOP (Mozgó fényképek)
az „**OTTHON**” kávéházban **Kossuth-utca 17. sz.**

Naponta 2300. méter film bemutatás!

Szabad bemenet! **I. rendű cigány zenekar!** **Buffet.**

Mai lapunk 6 oldal.

00000408

mely éjt, halált megvilágít s a vértanúság-hőseivel, "szent Lőrincsel" emondhatta: "Borzalmas vértanúságom sem sötét nekem." Milyen más a maga szeretetével, mely nagy dolgokat végez, hitével, mely vértanúságot bír el! Segítsen hát a kereszténység az emberiségén! Adjon neki meggyőződést az eszményi világ reális létezéséről s teremtsen ezáltal talajt lábai alá. Hittel, reménységgel töltsd el szíved. A mi vallásunk a materializmus és a babona közt ingadozik. Az egyházasságot, gyónást, áldozást kulmináló pontnak nézi; de ezenfelül az Isten s kegyelmét, az evangélium mélységeit akarja átélni. Ez a hit ad kerakert és hősiességet, a fölséget tisztelni tudó erőt, mely megőv a hitetlenségtől és blazirtságtól.

Áttérek ezek után az erkölcsi térére. Van itt sok örvendetes tünet. Korunk őszintén törekszik az igazság után, iparkodik enyhíteni a kultúra szülte nyomort. Egyletekben, szövetezetekben törekszünk az inség ellen való védekezésre. De jelentkeznek azok is, kik a haladás ürügye alatt az erkölcsi alapjait bontogatják. Profétái tombolnak, Nietzsche Dionysoszt emlegeti Krisztus ellen és Ellen Vay, az erős és "szép" érzékiség teljes kielégését ajánlja. Ethikusaink individualizmusának örülete minden kötelességtudást, igazságot, törvényt lábba tapos, amíg pedig a pozitívizmus szövszékén ösztönök kóciából szövik az emberiség új moralitását, nem szönek egyszerűen eszményi, királyi palástot, hanem determinista rabzubbonyt. E dekadens milióban nevelődik aztán föl az a nemzedék, mely hanyat-homlok rohan az élvezetek után, amely legjobb esetben az és kiművelését tartja nagyra, de az akarat nevelését, az erényt, jellemet nem becsüli.

Állítsuk meg e romlást! Az erkölcsiiség tere a mi mezőnk! Ide állítsuk a keresztény buzgalmat, odaadást, hogy a haladó kor moralitását lábra állítsuk. Teremtstük meg elsősorban az individualitás igazi értékét. Mit ér a szóbeszéd az egyéniségről, ha nem hiszünk a lélek halhatatlanságában, ha a gondolatnak s akaratnak nincs szubstancialis horozója? Van e moralitás halhatatlan, szuverén öntudat nélkül? Ezt adjuk meg. Ne legyen az öntudat illuzió!

Állítsuk bele másodsor a törvényt, az isteni akaratot, az eszményeket, mint javakat, melyeket hódolatunk, engedelmességünk által magunkra teszünk. Van isteni céltudatosságunk, van szankciónk. Enélkül erkölcsreform képtelenség. Dörögnek: Tolstoj, Ibsen, de hőseik a szub-

jektívizmus talaján állva a jó ügynek mit sem használhatnak.

Harmadsor vigyük bele: erkölcsiiségünkbe a hitet, melyet önéreknbe vetünk. Hígyjunk az erkölcsi világrendben s az Isten segítő kegyelmében. Hol segítsen az Isten, ha nem a lélekben? Önhittsége — a szó:nemes értelmében — van szükségünk, hogy a külvilággal szemben is érvényesülni tudjunk. Ezt a hitet gyöngíti a szociáldemokrácia a millió befolyásának túlságos hangoztatásával. Mert azt hirdeti, hogy a világ azért erkölcselen, mert türehetetlen a létért való küzdelem. A millió befolyását én is nagyra taksálom, tudom, hogy nem lehet hősiesség nemzet kenyer nélkül, tudom, hogy a kulturális törekvékek felkarolása morális kötelesség. De azt is tudom, hogy rossz környezet ellen küzdenie kell minden egyesnek, ki magát lehetetlen bábnak nem nézi, tetté kell váltania a lelkiismeret szavát. Nem arra kell tehát nevelni az embert, hogy rossz a világ, tehát ne küzdj, türehetetlen az iga, tehát ne légy ember, hanem barom, hanem arra, hogy aki utánam akar jönni, az vegye föl keresztjét s kövessen engem! S ez mindig igaz volt és marad, a palatiumban éppugy, mint a Ganz-gyár udvarán. Az erkölcsnek mindig önratomra lesz szüksége a kultúra bármely fokán. Erőt ne várjunk csak a milliótól, hanem érvényesítsük azt önmagunkban bármely millióval szemben. A millió gondolata rávezet a társadalmi erkölcs terén megoldásra váró feladatokra. Óriásiak az erkölcsi hiányok a társadalmi életben. Először is a szociális érzés terén. A fejlődés nyomában jelentkezett az osztályharc. Nem filozófia, hanem szenvedés vitte osztályharcba a munkásságot.

Ezt meg kell szüntetni tisztább szociális érzéssel. Er egy osztály küzdjön a rossz ellen, hanem az egész társadalom s ne osztály, hanem rendszer ellen. Az evangélium szeretetnek hívta a szociális érzést: "az elnevezés új, de a dolog régi. Most is kell kenyérről, ruháról, betegkekről gondoskodni, de a kultúra magasabb fokához képest munkaközvetítésről, betegség ellen biztosító szövetkezetekről, "tökönk" és nyugdíjgyejetekről, a leánykereskedés és alkohol elleni harcról és sok más egyébről is.

Ezekben a törekvésekben kell a kereszténység morális erőt jobban kifejlesztenünk. Részt kell kérnünk a jelen műveiből s nem szabad csak arról perorálnunk, hogy a multban milyen jól beváltunk. Nem szabad a glóriából kiválnunk azzal, hogy ezt, vagy azt a dolgot a szabadkö-

mivesek kezdték, tehát nekünk e részben nincs dolgunk. Szó: sincs róla. Ha kezdték, jól tették, folytassuk azt, amit ők kezdték; hiszen eleget tapasztalhattuk, hogy a passzivitással semmire sem megyünk.

A budapesti antialkoholikus nemzetközi kongresszuson láttam, hogy hányan vettek azon részt a katolikus táborból s mily nyomatékkal esett szavuk latba. Ellenben addig halmoztuk el az Erzsébet-népakadémiát a szabadkömüvesség jelzőjével s addig vontuk ki magunkat belőle, míg végre sajnálkozva látjuk, hogy az intézmény szép palotát nyert s jövőre biztosítva van — nélkülünk.

Ily probléma — mint már említettem — a szabad tanítás is; abba is bele kell mennünk s a a szociális törekvékek egész vonalán érvényesítenünk a régi hivatást. Hivatásunk a multban az volt, hogy medret vájjunk s formát adjunk a kultúrának, ez a mi hivatásunk ma is. Hic Rhodus, hic salta!

Áttérek végre az erkölcsi földadatnak legkényesebb pontjára, hol a segítség a legszükségesebb, értem a nemi életet. Szégyenletesen kevés az erkölcs a nemi életben, mely pedig a jövőndő nemzedék erejének s boldogságának, egészségének, szóval a szép életnek forrása. Az emberiséget megbódította vér és lehe, elment a kísértések fája alatt s hallgatót annak a szellemnek szavára, mely porban kuszik s földre esik. Test, test, szép test és élvezet, ez a jelszava. S ettől hervad el a szép test, a vér gennyé lesz s halálos bacillusok erjesztő medrévé válik. Látom, hogy minél nagyobb a hitelenség, annál nagyobb a decadence, mely az erkölcsökkel szakít. Ezen nem segít a kultúra; iga van Leroy-Beaulieunak, hogy a kultúra nem erkölcs s frakkból-kékkből nem hal meg az állat az emberben. Nem segít a művészet sem, melynek dráma és regényirodalma egyre konfliktusokban dolgozik, de rendszeren az állatot puffasztja fel az emberben s nem az embert érvényesíti feygelében. Még kevésbé segít a sajtó, mely átlag mindig a törvény korlátainak s a házasság, intézményének zudítja neki az árt. Nem segít a Darwinizmus, mely az erős életben csak erős ösztönösséget lát s a nemi viszonyt érzéki túlingerítés-séggel mérgezte meg s mikor már nem birt az állattal, új morális szükségességét s az eddiginek érvénytelenségét hirdette. S ugyancsak nincsenek a tiszta erkölcs erősítésére Ellen Key, Forel, Helene Stöcker, kik a nemi kérdést s a házass-

kérdezni valamit s bár tudja jól, hogy roppant nagy vétek az imát megszakítani, mert a jó Istenek nagyon megharagszik érte — ő mégis közbe szólt:

— Edes anyuskám, nekünk mért nincs apánk? Tudod a II. emeleti Palinak apja is van, anyja is van, az apja cipész és olyan sok a pénze, hogy aranyórárt vett a mamájának névnap ajándékba fekete selyem zsinoron.

— A te apád kis fiam meghalt — volt a szomorú válasz.

A fiatal asszony e percben rettenetes lelki fájdalmakat szenvedett, küzdött keserűségével, nehogy az éleszü gyermek észrevegyen valamit, szíve összefacsarodott, nem könnyezett, de zokogni szeretett volna hangosan, keserűsen, a szíve szerint. Az edes kis fiu, félénk, kíváncsi, ártatlan kérdésével felszakította anyja már behegedni kezdő sebéit.

A gyermek nem elégedett meg a száraz felelettel. Mert hát ha meghalt, miért nem mennek ki soha a temetőbe. A házimesterék Gizikéje is meghalt és ők minden vasárnap a temetőbe mennek. Az asszony uralkodott magán, nyugodtnak látszott.

— A te apuskád messze fekszik fiam

— mondotta — nem Pesten van, de ha majd nagy leszel és iskolába fogsz járni s jó tanuló leszel, akkor majd elutazunk oda is. De most folytatd esti imádat és aludj szépen . . . — ne vigy minket a kísértésbe — folytatd, folytatd drága egyetlen gyermekem, aztán aludjál és álmódj szépeket, álmódjál tovább edes, kicsi fiam.

Kiszetett a szobából a konyhába, leült, rákönyökölt az ablakdeszkára, kinézet a sötétbe, a szürke falakra, sirni, zokogni szeretett volna, de nem tudott, csak fájt a lelke, a szíve, fájt minden izma. Már rég nem gondolt a multjára, de most e percben életének legfájdalmasabb épi-zódjai tódultak szemei elé. Sok bánaton ment már keresztül, de ezt az érzést nem érezte még, ez a maga nemében a legrettenesebb volt.

Ejfelig ült a sötét konyhában elgondolkozva, bánatától agyoncsigázva, aztán bement a szobába, alvó, szöke fűrt kis fia fölé hajolt. Az meg nevető arcocskájával aludt édesen, mélyen, hogy mosolygó kis száján a nyála folyt. Nem álhatta meg, hogy meg ne csókolja élete egyetlen vigaszát.

Kázmér már nagy fiu volt. Már a gimnázium második osztályába jár, pompásan tanul, komoly urí gyerek, könnyű fölfogású, illedelmes, az egész tanári kar kedvence. A mellett magas növésű, finom arcu, élénk temperamentum. Örökölte az édes anyja mozdulatait.

Horváth Annának is jó kerese volt már. Mikor a varrásra, erre a nehéz kenyékeresetre adta magát, tízedrészt se kereste annak, a mit ma. Egy kölcsönvetet varrogépen a ház lakóinak és az utcában lakók szobalányainak dolgozgatott. Ma már szép lakása van, két varrogéje, több varrolánya és urihölgyek is szivesen felkeresik.

Egyetlen öröme a fiacskája volt, érte kinlódott, hogy szépen iskoláztathassa és embert neveljen belőle. Epen karácsony este van. Diszes karácsonyfát állított, az alatt ültek kettesben az ünnepi vacsoránál, a melyből nem hiányzott semmi, a mi jó, persze a diós patkó annál kevésbé. A gyermek sugárzó arccal csókolta meg anyját és köszönte a sok ajándékot, a már rég kívánt Robinson könyvet, a bélyeg-gyűjtő albumot. Régióta kacsingatott ilyenekre, mert az ő pajtásainak volt s csak héba-hóba volt alkalmá kézhöz kapni egy-egy jó mesés könyvet.

Boldog volt a gyermek, az anyja szintén,

HEIN MÁRTON műhangszer-készítő
Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. szám.
Ajánlja saját lérszteményü hangszereit és dusan felszerelt raktárát, u. m.:

Iskolai hegedűk . . .	6—8—10 kor. feljebb	Zongorák:	Mignon	600 kor. feljebb
Harmonikák	3—5—10 " "	Pianino	540 " "	
Fuvolák	2—4—8 " "	Harmoniumok	140 " "	
Gramofonok	50—70 " "			

Mat évi jótállás! Cimbalmok: Hat évi jótállás!
Pedál nélkül 60 kor. feljebb
Pedállal (salon cimbalom) 120 " "

Hangszerek részletfizetésre is kaphatók. — Mindennemü hangszer javítások szakszereien és lelkiismeretesen eszközöltenek. — Régi hangszerek megvételnek és becséré tetnek. — Az összes hangszerek alkatrészeit kaphatók.

ságot akarják megreformálni, de reformjuk tényleg a test és vér s az ösztön szabadságának kedvéz s az erkölcsi erőt s fegyelmet nem nevelik. Itt van a modern kultúra s a kereszténység-útköz tere; itt dől el az emberiség vezetése való hivatottság kérdése. Mi hisszük, hogy a nemi életnek egyetlen formája a házasság; mi hiszünk a tisztaságban, hiszünk az erőben a tiszta életre. De ez az erő nem a magára hagyott akarat, hanem a „kegyelmes“ akarat. Hitünk szerint ugyanis az erkölcsi törvényt, nevezetesen a nemi viszonyban neki sem tarthatja meg teljesen csupán a természet erejéből, hanem ahhoz isteni segítség, kegyelem kell. Mi tehát tudjuk, hogy aki nem hisz, nemi imádkozik, aki a lét színvonalát a hit magaslátára nem emeli, aki a sugallatokat fel nem használva, testét, szenvedélyeit meg nem törli, az nem áll meg fedhetlenül az erkölcsi követelményeivel szemben. Kegyelem nélkül a világ erkölcselen s tehetetlen a prostitúció s bacillus ellen.

A nemzedéket tehát gondolatban, érzelmetben, tetteben való tisztaságra a kereszténység van hivatva nevelni. Az Isten gyermekeinek nagy gondolatait ő sugalmazza fiaiban, szentségeiben a lelkesülés s az erő forrásaihoz vezet, nemesíti, szenteli. Nővel, férfival szemben a nemes, emberi érület erőnyeit támasztja. Kívánja, hogy a nő ne kábítsa el érzékiségével a férfit s egész elődjében ne a test, a bőr, a teint, a haj álljon előtérben, hanem a lélek; a nő ember legyen első sorban s nem Wehinger-féle lelketlen szerv. A férfi pedig az uri divatot ne a prostitúcióban, hanem az uri, erős, fegyelmezett akaratban s a nők tiszteletében érvényesítse. A tisztelet nem degradálja hódolatunk tárgyait.

De mit csináljunk az erkölcs és ösztön, a jog és szerelem konfliktusaival? Mi legyen a házasság intézményével, melynek kerekét közt csikorognak a szívek és láncok közt szerencsétlen élet keserűségét nyögik? Tűrjük-e ezen intézményt, mely a modern ember szabadságát s boldogságát veszélyeztetni látszik?

En e nehézséggel szemben csak azt kérdelem: mit tegyünk a házasság intézményének helyébe amit az állatiasságból kiemancipált társadalom, amit természet és pszichologia elbír? Boldog-e talán életet, nevel-e erősebb nemzedéket a változó ösztön s a hevílő s hamvadó szerelem? S ha a nagy érdekeért hozott áldozatokban csikorognak a szívek s ezeket felszabadítani s a házasság helyett a szabad életet behozni akarják, kérdelem, jobb lesz-e, ha egyesek helyett csikorog

s bomlik az élet, nemzedék, nemzet, emberiség? E logikán, erkölcselen, hitetlen ábrándokkal szemben egy nagy igazságot s egy nagy követelményt kell felállítanunk; nagy igazság az, hogy a konfliktus erkölcs és ösztön közt el nem kerülhető; mert az ösztön erő s az erkölcs a forma, melyet rá kell öntenünk; ahhoz pedig erőszak, törés és törekvés, fegyelem és harc kell, az ösztönt le kell fognuuk az erkölcs korlátai közé. A másik nagy követelmény, hogy tegye meg a modern ember a haladás legnagyobb lépését, mely a nemi ösztönt föltétlenül az erkölcsi törvény urálma alá állítja. Tartsa férfi és nő a házasságot a nemi élet egyetlen formájának s legyen meggyőződve, hogy az az élet, mely a tiltott viszonyok utcai csarnokában folyik, mételeylyel s pácillussal van tele, sem boldogságot, sem erőt nem termel. Ne gondolja senki a viszonyokat jelentőségesekeknek, hanem szégyenleteseknek s költők, írók, művészek ellenére tartson ki nyugodtan meggyőződése mellett, hogy az igazi boldogság csakis nélkülök valószínű meg.

Működjenek közre a katolikusok az erkölcsiség emelésében. Mily szolgálatot tesz e részben a Regiszi Szent Ferenc-Egylet a házasságok megszűntetését tekintve! Vegyenek részt a leánykereskedés elleni mozgalomban; nálunk is alakult e nagy fontos cél szolgálatában egy egylet, működünk közre a prostitúciónak legalább a közrend s a közbiztonság korlátai közé való szorításában. A provinciális kisvárosokban is szörnyű módon elharapózik a prostitúció; kávéházi fellőrök, a szállodai és vendéglői szobalányok, átlag kéjelgést űznek, sőt ahárhány helyen az utóbbiak fizetést sem kapnak, hanem ők fizetnek 160-180 korona haszonbért a tulajdonosnak. Ez űzelmek ellen minden városban fel kell szólani, mint ahogy az Ungváron s Esztergomban már részben meg is történt. Kezet kell fognuuk s nem szabad csüggednünk. Ime a kereszténységnek s az egyháznak nagy kultúrfeladatai, melyekre vállalkozni kell s melyekre örömmel vállalkozunk. Krisztustól nyertük azt. Ő mondotta, hogy kereszténység nélkül megröghad a világ, mert ti vagytok a föld sava; e tudatban indulunk ki a hit, a kegyelem, a tevékeny szeretet erejével a világ meggyógyítására.

Nem járunk járatan utakon. Előttünk apostolok jártak e nyomokon apostoli temperatúrával, mely nem csügged, nem fázik, mely tudja, hogy Krisztus nem hidegzuhanyt, hanem tüzet jött bocsátani a földre s akarja, hogy égen s hogy az evangélium nem jajveszékélés, hanem szellem és

élet. Mi se jajgassunk, hogy rossz a világ s romlott a nép, hanem dolgozzunk. Hiszen Szent Pál sem indult koldusnőekkel a damaszuti kapuból a világ meghódítására s bár evangéliumával monddta, hogy az a zsidóknak botrány, de ugyan megmutatta hogy nobis Dei virtus et Dei sapientia, hogy neki s nekünk az Isten bölcsessége. Itt ez az erő s ez a bölcsesség örök s a missziója is örök, mert örök, korrek ifjú, bizó, küzdelmes s minden áldozatra, nevezetesen az egyéni tevékeny szeretet szolgálatra kész. Bízunk e nagy kulturmiszióban, krisztusi nyomokon elvezet a krisztusi gondolatoknak erős, tiszta, lelkes nemzedékekben való megtestesítésére. Krisztus és országa kell nekünk s erejével s kegyelmével megoldjuk az egyház kultúrfeladatait a modern korban is.

UJDONSÁGOK.

— **Zászlószentelés.** A keresztényszociálisok holnap tartandó zászlószentelési ünnepségének részletes programja a következő: 10 órákor gyűlekezés a Szent István-teremben. 11 órákor a zászlóanya fogadtatása ugyanott. 11 órákor átvonulás a Székesegyházba. 11 órákor Megyéspüspök Ur szentmiséje. Alatta a Polgári Dalkör énekel. Szentmise után zászlómegáldás és zászlószegbeverés, amelynek folytatására ünnepélyes átvonulás a Szent István-terembe. Délután 3 órákor folytatálagos zászlószegbeverés, 4 órákor hangverseny. Esti 8 órákor táncmulatság a Szent István-teremben.

— **Közös konyha.** Fehérvárott is elvetették a közös konyha magvát. Ez az eszme ma nem divat csupán, hanem a helyzet kényszerűségének szüleménye. A tarthatatlan cselédiviszonyok mind többeket indítanak a közös konyha eszméjének megvalósítására. Nagybecskereken, Temesvárott, Aradon, Kassán s még egy csomó városban az uri családok jelentős része szervezkedett már a közös konyha eszméjének megvalósítására. A kísérletek fényesen beváltak s a kik benne vannak, nem győzik dicsérni annak praktikus voltát. Ez indított rá egy csomó fehérvári családot is, hogy a közös konyha intézményét nálunk is megvalósítsák. Az ügy még csak a

hogy ily boldogságtól sugárzó arccal látta szeretett gyermekét, a kiért lehozta volna a csillagokat az égről, a kiért nem fáradt el soha a görnyedő varrásban.

A fiu vacsora után így szölt anyjához. — Édes anyám! Lovászy ur ráparancsolt Vidorra, a fűszeres fiúra, hogy szünet után én tanítsam számtanra, az év végén aztán az összegyűjtött pénzemen elmegyünk a nyáron apám sírjához. Jó? ugy-e nagyon jó lesz?

Az asszony zavarba jött, nem tudott felelni a gyermek szavaira. A szent estén úgy is olyan nehéznek érezte szívét, csak sírni, folyton sírni tudott volna. Ennyi idő után beletörődhetett volna a sorsában, hiszen régen magára van hagyatva s mégis mindig felújult a régi seb. Érezte, hogy elhagyatott, hogy csak gyermeke kárpótol mindent, az vigasztalta, hogy van kiért küzdjön és reméljen.

Hirtelen egy pompás ötlet jutott az eszébe. — Fiam nem akarom szólni, de levelet kaptam mulkoriban, hogy felszántották a temetőt, ahol édesapád fektűd s a hullákat ismeretlen helyre szállították. A gyermek arcán látszott, hogy e pillanatban szinte eltörzült a fájdalomtól s attól a tudattól, hogy a szegény embert még a temetőben se hagyják nyugodni.

Egy napon Kázmér örömmel jött haza. — Édes anyám, Lovászy tanár ur kéret, menj fel hozzá egy napon, ha ráérsz.

Szegény Anna el sem tudta képzelni, miért hivatja őt Lovászy tanár.

Másnap délelőtti időt szakított magának, felvette ünneplő fekete ruháját, melyben magas, arányos alakja oly szépen érvényre jutott, csinos kalapot tett a fejére s fölment az iskolába Lovászy tanárhoz.

A mint a lépcsőn felhaladt, Lovászy épen a folyosón vőlt. elébe sietett, sejtette, hogy ez a nő a Horváth Kázmér anyja. Meleg kézszerítással fogadta, bevezette a tanári szobába s leültette. Lovászy állva maradt, a hosszú zöld asztalhoz támaszkodott, ahol elsörrva az osztálykönyvek heverték.

Lovászy meg volt lepve Anna szépségétől, nem győzte eleget nézni. Azelőtt is szép nő volt, de amióta jobban ment a sorsa, megváltozott, jobb színt kapott, külseje is a jó és előkelő izlésű uriaszony benyomását tetta.

— Önt azért hívtam asszonyom, hogy gratuláljak a fiához. Fel akarom világosítani, hogy abból még nagy ember válhatik. Amint látja, én öreg professor vagyok, száz és ezer gyermek fordult meg már kezem alatt, de ilyen növendékem még nem volt. Éles eszű, szorgalmas, amellet határtalanul kedves fiu. Meghatott a napokban, amikor elmondotta, hogy ön asszonyom nehéz munkával tartja fön magát és őt. Igazán nagyon szép, hogy ilyen szépen neveli gyermekét. Fájó szívvel adta továbbá elő a fiu, hogy apja, ki régen elhalt, egy régi temetőben fektűd, ahonnan a hullákat ismeretlen helyre szállították. Higgye meg asszonyom, fia ezt anyai fájdalommal, panasszal és keserűséggel, könnyező szemmel beszélte el, hogy nagyon megesett rajta a szívem.

Ezért is hívtam önt asszonyom, hogy biztos adatokat szerezzek, azt a jó gyermeket azzal akarom megjutalmazni, hogy kikutatom a halott hollétét és elviszem önnel együtt annak látogatására.

Az asszony mind halványabb és halványabb lett. Borzasztóan váratlan volt a tanár indítványa, erre nem számított. El is felejtette már, hogy a gyermeknek ezt mesélte s azt

gondolta, hogy ezzel a rémmesével a gyermek meg fog elégedni és nem kinozza többé.

Lovászy észre vette az asszonytól beállt hirtelen változást, leült, ujjaiával egy könyvtáblán dobolt, látta, hogy valami rettenetes fájdalom dúl a szegény nő lelkében.

Kinos csend állt be. Az asszony erőt szerzett, hogy kissé későn, de mégis feleljen a jószágos tanár kérdésére. Kiegyenesedett és szoknyáját igazgatta, majd homlokát törülte zsebkendőjével, ujjaiával ruhája gallérját tágitgatta, mintha hirtelen szűknek bizonyult volna. A toroka kiszáradt, köhécselt és végre a tanárhoz szölt.

— Életemben még senkinek se tártam fel szívem titkát. Ön nagybecskűlt tanár ur az első, kinek elfogom mondani életem történetét. Az egész világot ámitom, hazudok s önt annyira becsülöm, hogy nem akarom ámitással, hazudással kielégíteni. Gyermekeimnek nincs apja. Én vagyok az apja is, anyja is. Tizenhét éves koromban — a mint mondják — nagyon szép és korán fejlett leány voltam. Szegény apám anyám után korán elhalt s én mostoha anyámmal maradtam. Nem mondhatom, jó asszony volt szegény, de — mostoha. Most már könnyen értheti a sorsomat. A szívem rabul esett. A huszárfohadnagy, a kihez vonzódtam, szintén szeretett. Megszöktem vele. Boldogok, nagyon boldogok voltunk, nem gondoltunk a jövőre, csak a jelennek éltünk, gondatlanul. Anyámnak megírtam, hogy megszöktem és nem tartok igényt az apai örökségre. Kévs volt bár, de mostoha anyámnak elég volt arra, hogy ne kutasson, ne vitessen vissza.

Az asszony már nem volt sápadt, az arcán rózsák égtek, bele melegedett a beszédbe, szinte

megbeszélés stádiumában van. Szeptember 15-én holnaphoz egy hétre d. e. 11 órakor azonban a tüzoltó laktanya nagytermében értekezlet lesz ebben az ügyben, a melyre mi is felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Uj téglagyár.** Ma még csak mint a városhoz beterjesztett indítvány szerepel, de azt hisszük, a megvalósítás útjában nem sok lesz az akadály. Poós Emil budapesti vállalkozó ugyanis előterjesztést nyújtott be a városhoz az iránt, hogy egy új téglagyárat alapítson. A gyár területének a csikvári ut mentén a szőlők alatt 100 hold területet kér megfelelő áron a várostól. E területből éventint 3—4 holdat használna ki. A terv szerint éventint 6—12 millió téglát készítene s minden 1000 tégláért 1 koronát fizetne a városnak, vagyis éventint 6—12 ezer koronát. Az üzem 30 évre szólna, a mely után az épületek a város birtokába mennének át. Az előterjesztés — előreláthatólag már a legközelebbi közgyűlés tárgyai között szerepelne.

— **A Dunántúli Dalosszövetség** Székesfehérvárott, 1907. szeptember 22-én d. e. 10 órakor a helyvárosi kath. kör társalgójában évi rendes közgyűlést tartja. Tárgysorozat: 1. Titkári jelentés a választmány eddigi működéséről. 2. A múlt évi zároszámadás előterjesztése. 3. A jövő évi tagságdíj és költségelőirányzat megállapítása. 4. A rendes és versenybíró bizottságok megválasztása. 5. A jövő évi dalosünnepnek rendezésére vonatkozó választmányi határozatok előterjesztése. 6. Indítványok.

— **Ülések.** E hó 9-én a várm. közg. bizottság, 17-én d. e. 10 órakor a körházi választmány, 16-án a számonkérésék, 20-án d. u. 4 órakor a megyeházipítő bizottság ülészik. (Ennek a legutóbbi ülésnek az az érdekes és fontos feladat jut osztályrészéül, hogy a megyeház Simon-utcai részére egy kétemeletes bérház felépítésének ügyét nyelje be.)

— **Uj tanítók.** Harbác Bélát, Aczél Istvánt, Illés Mihályt és Havranek Margitot az érdi áll. elemi iskolánál rendes tanítókká, illetve tanítónővé nevezte ki a kultuszminiszter.

— **A beiratások.** Ciszterci rendi főgimnázium. 1907/08-ik tanév. Beiratkozott: I. oszt. 79, II. oszt. 71, III. oszt. 60 IV. oszt. 64, V. oszt. 36, VI. oszt. 27, VII. oszt. 20, VIII. oszt. 24.

jól esett neki, hogy annyi év után el mondhatta valakinek szomorú élete történetét.

Lovászy meg rászögezte szemét a szép kesergő asszonyra, s leste beszédjének minden szavát.

— Így tartott ez két hónapig — folytatta a nő — aztán visszament kedvesem a garnizonhoz, havonta pénzt küldött, s néha-néha meg is látogatt, igaz, hogy mindig ritkábban. Május lehetett a mikor egy levélben pénzt kaptam s a főhadnagy értesített, hogy ismeretlen időkre Dalmáciába helyezték. Azután nem is tudom mi történt, csak világosan emlékszem, hogy soká kórházban fektüdtem egy Angela nevű kedves testvér ápolta, vigasztalt. Megboldogult Kellerné asszony vitt haza magához, előzőleg is nála laktam, otthon tovább ápolta, nagyon jó volt hozzám, tehát vigasztalt, hogy a gyermek fogja megtalálni az én elvesztett boldogságomat.

A gyermek sokszor kérdezett már az apja felől, de most már nem tudom milyen hazugsággal ápmitsam szegény ártatlan fiut. Hiszen nem halt meg, Elekes Kázmár még él.

Az asszony befejezte beszédjét, zsebkendőjébe rejtette arcát, sirt, zokogott keservesen.

Az eddig nyugodtan ülő Lovászy egyszerre fel pattant, az arca kipirult, egy székbe kellett kapaszkodnia, hogy el ne essen. Öszbe vegyült szakállát simogatta, szeréttet volna szólni, de nem tudta mit szólnon a zokogó asszonyhoz.

Hozzálépett, két kezével megfogta az asszony remegő vállait s halka mondta:

— Édes leányom, Elekes Kázmár a megváltoztatott nevű kapitány az én fiam.

Barna Erna.

összesen 381 tanuló 18-al több mint a múlt tanévben.

All. főreáliskola. 1907/08-ik tanév. Beiratkozott: I. a) oszt. 57, I. b) oszt. 57, II. a) oszt. 47, II. b) oszt. 47, III. oszt. 53, IV. oszt. 58, V. oszt. 27, VI. oszt. 25, VII. 17, VIII. oszt. 17, összesen 405 tanuló vagyis 16-al több, mint a múlt tanévben.

Felső kereskedelmi iskola. 1907/08-iki tanév. Beiratkozott: alsó osztály 45, középső osztály 45, felső osztály 35, összesen 125, vagyis 13-al több, mint a múlt tanévben.

— **Jutalom.** A városi tanács 200 korona jutalomban részesítette a sztrájk idején derekasan helyt álló rendőrséget.

— **Politikus újságkiadó.** Folyó hó 4-én egy budapesti újságíró útt a vádlottak padján, Székely Viktor. Búne az volt, hogy a Székesfehérvári Friss Újságba politikai cikkek csuszta be múlt év március havában. A cikkek kaució nélkül jelentek meg, az ügyesség ráette a kezét a bűnös papirosra. Az ügy ma került felszínre s a szemfüles kiadó éllemességeért 8 napi fogsággal és 60 korona pénzbüntetéssel bünhődött Legujjában, — mint halljuk — újabb misériák ingattak meg a lapot, azonban a jelenlegi élelmes kiadó idejekorán dicsérendő praktikus érzékkel segített a bajon.

— **Huscarnok.** Hammer Ignác vasszerkezeti husaruló csarnoka felállítását kérte a közgyűléstől. Minthogy a közgyűlés elutasította a tervet, Hammer megfélebbezi a belügyminiszternél. Arra hivatkozik, hogy a hely, hol fel akarja állítani, a zöldségárú piac „szépészeti szempontból nyerne.”

— **Öngyilkossági kísérlet a városházán.** Zavaros Aladár alkaptány a napokban 10 napi elzárásra és eltoncolásra ítélte Csákvári Mária 22 éves tilos utakon csavargó leányzót. A cucilista elvtársak hült helyén és hutrahangyott kollégáik társaságában Csákvári Mari nagyon szomorúnak találta az életet s elhatározta, hogy egy kis mozgalmasságot hoz a városház „csöndes” falai közé. Petőcz József városházi szolgának sürű könnyek közt elzokogta, hogy a tisztaságot, a mely szende életén mindenkor vörös fonálként vonult végig, sajnosan kénytelen nélkülözni. Megsimogatta egy kicsit a jó embert s arra kérte, hogy hozzon neki szappant és két krajcár ára szódát, a melyel patyolatnál fehérebbre moshatja tisztátalan öltözékét. Petőcz József volt annyira balek, hogy hajtott a némbor szavára s még ráadott is kért a boltostól. Csákvári Mari aztán bévülről érezvén magát leginkább piszkosnak, először megette a szappant, aztán pedig nagy elszántsággal legyűrte a szódát, aztán elkezdett kiabálni s olyan patáliát csapott, mintha az ördögök táborának fele máris a lábait h. z. gálta volna. A hatás azonban különös lett s nem nyilvánult egyébben, mint egy oly alapos, a szé róssa minden irányában való tengeri betegségben, melyre még a legöregebb tengeri utazók sem emlékszenek. A megjélt Városház Bierbauer Viktor dr. főorvoshoz sietett, a ki látva a helyzet mibenlétét, még inkább sietette a tengeri procedurát. Az eredmény oly tisztaság lett, a melyre Csákvári Mari életében sohase emlékezett. Hogy azonban a dolog módját egészen megadják, kivitték a Szent-György kórházba egy kis koplalási utokúrára.

— **Tüzhálál.** A kis Csabán Erzsike a szülői gondatlanságnak esett áldozatul Hercegfalván, összeégett s meghalt. Anyja mosott s a mosáshoz szükséges vizet nyit katanban meletítette az udvaron. Látta, hogy kis leánya, az alig nyolc éves Erzsike a katan körül forgolódik, mégsem intette őt meg s magára hagyta a veszedelmes helyzetben. Így aztán a pattogó tűz elkapta ruháját s egyszerre lángban állott a jajveszékélő kis leány. Hiába szagatták ekkor már róla le a ruhákat, oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy pár órai kioldás után kileholte lelkét. A szülők ellen, kiknek vétkes gondatlansága idézte elő a borzasztó halált, vizsgálat indult.

— **Forgópisztoly.** Ez a félelmetes eszköz Harczos Ferenc (Olaj-u. 2.) vejének Kereszti Albertnek kezében fordult meg, ki azzal ipa házába beállított s ráfogta az öregre. Ki tudja miféle rombolást nem idéz elő, ha az öreg ideje korán ki nem csavarja a vő kezéből a veszedelmes szerszámot. Mert hiszen a vőnek jóhíre már

bejárta a környéket. A télen feleségét verte ki az utcára. Szegény asszony bale is betegedett a sok martíromságba. Meghalt. Most a vő, felesége kis vagyonszájának akart neki rontani s forgópisztollyal fenyegette, ki vágyainak ellen állt. A veszedelmes embert a rendőség vette gondjába.

— **Lődíjazás.** A Fejérmegyei lótenyésztési bizottság a Fejérmegyei gazdasági egyesülettel karöltve, a m. kir. földmívelésügyi miniszter támogatásával, a lótenyésztés emelésére Sárobgárdon szeptember 1-én gróf Cziráky Antal elnökletével lődíjazást rendezett.

Az állami méntelep részéről Jovanovics Miklós méneskarri főhadnagy és Hirschenstein Gyula méneskarri állatorvos jelentek meg. Az eredmény a következő:

I. Anyakancák szopócsikóival:

I. díj 150 K Lekner István (Sárobgárd). II. díj 100 K Kovács Ferenc (Sárobgárd). III. díj 80 K Szolga Mihály (Soponya). IV. díj 40 K Szőnyegi István (Sárobgárd). IV. díj 40 K Láng Mihály (Sárszentmiklós).

II. Állami ménekkel fedezett anyakancák csikók nélkül:

I. díj 80 K Bartos János (Káloz), II. díj 40 K Szakács Lajos (Sárobgárd), III. 20 K Kulcsár Mihály (Sárkeresztúr).

Meszlényi Pál 40 K ajándékát Gárdonyi József igarosi lakos kapta meg.

III. 2 és 3 éves csikók, melyek állami ménék után származnak:

I. díj 120 K Virág Ferenc (Hercegfalva), II. díj 109 K Kisari János (Alap), III. díj 80 K Szabó Sándor (Soponya). IV. díj 60 K Varga Pál (Sárszentagota). V. díj 40 K Szűts József (Sárobgárd).

— **Öngyilkosok.** A legborzasztóbb halált választotta magának Csabai Sándor 18 éves igari legény, fiatal életét eldobta magától, öngyilkos lett. Öngyilkosságát szerencsétlen gondolat idézte elő, megcsorbítása vágyainak, melyeknek kielégítése elé apja vetett gátat az ő javáért. A fiut kalandos vágyak fogták el, ki akart bujni a szülői fegyverem alól s a nagyvilágba távozni. Az aggódó apa a nagyvilágtól féltette fiát, tudta, hogy ha egyszer a világ fergege elkapja, többé nem lesz az ő fia. Mikor pedig a jó sző nem használt, elrejtette a fiu holmiját, ruháit. Ez aztán annyira bántotta a fiut, hogy szíven lötte magát. Nyomban meghalt.

A bicskei Márfi István ugyancsak öngyilkosság vitte a sirba. Kamrájának gerendájára felakasztotta magát. A kínokban vergődő embert neje vette észre, segítségkiáltására megjelentek a szomszédok, de meenség már nem volt. Mint mondják, azért lett öngyilkos, mert az élet terheit elviselhetetlennek látta, fiát katonának vitték s ő a szerencsétlen képtelennek érezte magát arra, hogy keze munkája után még tudjon élni.

— **Az űz-utcaból.** Sok szó esett már az őz-utcai kávéházakról. Sokan megegyeznek abban a véleményben, hogy ezek a kávéházak éppen nem a közrend s főleg a közérkölciség javára állanak fenn. Reinitz Mihály halála egyik ilyen lebujnak beadta a kulcsat. Blau Regina vállalkozott rá, hogy helyén ő nyit kávéházat, azonban a kapitányság elutasította. Blau Regina csak azért is fellebbezett. E jelebbezés tárgyában tegnap döntött a tanács s a régi hagyományokhoz híven elutasította. Mi örvendünk rajta. Az csak természetes, hogy a gazt, a piszkot irtani kell.

— **Dolezsak a törvény előtt.** A pötöllei gyilkossággal erősen gyanúsított Dolezsak Károlyra csak kisebb lopásokkal lehetett rábizonyítani. Alibjét minden kétséget kizárólag igazolta. Elfogatása óta a törvényház börtönét lakta, csak ma került a nyilvánosság elé számadásra. Négy rendbeli loppással volt vádolva. Fülén sapkát, ruhaneműt lopott és gazdája borába kóstolt. Abán már sapkájával tarisznyájával és csizmájával indult utnak.

— **Szerencsétlenség.** Juhász Péter Fárnok pusztai béres, aki Grünfeld Jakab magyarmási bérlő bérletén e hó 5-én a kazalok mellett dolgozott, Eközben egy deszka a kazalról leesvén, oly súlyosan sértette meg a szerencsétlen embert, hogy az a szenvedett sérülésekké belehalt. Temetése, amelynek költségét Grünfeld Jakab viselte, általános részvét mellett folyt le.

— **Baracska legények.** Schiller Adolf baracska korcsmájában mulattak a legények. Vigan ropáltak a táncot, mikor Böcs Pista magához intette a cigányt. Azt már nem engedte a táncoló publikum, hogy mivel Böcs Pista úgy akarta, hát csak neki húzzák. Összevérekedtek. Böcsnél bicska, a többinél üvegek és vasvilla. Lett volna kutyavilág, de Böcs Pista hazaugrott a pisztolyáért. Lett aztán nemulass! Ellenfelei közé lőtt s közülük Keszthelyi Istvánt leterítette. A legény lábán súlyos sérülést szenvedett, a garázda Böcs Pistát pedig megfákezték a csendőrszuronyok. A leszámolás a törvényszék előtt lesz.

— **Tűz.** A Feicsuthoz tartozó Óbarok pusztán Száraz András vasuti örök a pályatest mellett összegyűjtött szénája leégett. A tüzet az arra járó vonat kéményéből kipattant szikra idézte elő. A kár 180 korona. Biztosítva volt. — Keresztes József Pákozdi lakos háza szept. 1-ének éjjelén kigyulladt s porig égett. A tűz hihetetlen gyújtogatásból támadt, ennek kiderítésére a nyomozás megindult. A ház biztosítva volt.

Angol és olasz nyelvből leckéket adni óhajt október hónapját kezdve **Mrs. Annie Lee-Bevan.** Jelentkezni lehet a szerkesztőségéknél.

— **Betörők.** Berta József, Csizsár Mihály, Balog János, Szántó Mihály, Pap János, Szekeres Vince, Tóth Péter szárhegyi lakosok betörték Egyed József lakásába, nyilván lopási szándékból. Semmi elvinni valót nem találtak s efeletti dühükben törtek-zuztak mindent, ami kezükbe került. 14 korona 44 fillér kárt csináltak. Az ügyesség vette kezébe az ügyet.

— **Ásóval.** Sente Gyula Abához tartozó külsőmájori lakos összeveszett Kajári Józseffel. Minthogy Sente uram sehogysen vergődött dűlőre, ásót ragadott s azzal érvelvén, ellenfelét úgy kupán ütötte, hogy az 8—10 napig munkaképtelen volt. A dühös vitaközöt feljelentették a járásbírósnál.

Nátha és köhögés gyótrik ismét az emberiséget. A természet azonban nem hagyott tehetetlenül bennünket s többféle gyógyszer adott ezen betegségek ellen, melyek között a leghatásosabb és leggyorsabban segít a „Sirolin-Roche”. Ezen kellemes ízű, teljesen méregmentes szer megszünteti a náthát és köhögést, sőt súlyosabb természetű tüdőhajt is a legrövidebb időn belül; emeli az étvágyat és indirekt uton a testület s ott, a hol a betegségnek láz mutatkozik, az ezen szer rendszeres használata mellett, szintén elmúlik. Ennél fogva a „Sirolin-Roche” különösen a jelen idősokban egy családnál se hiányozzék, hogy a kezdetleges tüdőhurutnál is használva, annak továbbterjedését megszüntesse. Ezen szer kapható minden gyógyszerüzletben.

— **Sertésvész.** Inota községben sertésvész pusztult. Egy nap alatt 8 sertés hullott el. A szükséges óvintézkedések megtették.

— **Rendőri hírek.** Csákvári Mariska feslett erkölcsű hajadont Zavaros rendőralkapitány 10 napi elzárásra, eltoloncolásra és örökös kiállításra ítélte. — Triszler Ignác és Ruska Pál a pálinkaivásra adtak magukat s uton-utfélen hemperegnek s közbotrányt idéznek elő. Kijózanodásukat 3—3 napi elzárás fogja meghozni. — Varga József és Pálfi József szabálytalan marhalevéllel árusították jószágait. 6 koronát fizetnek érte.

Válasz misantropnak.

(„Székesfehérvár és Vidéke” aug. 31. sz.)

Korunk újságírásában a „nemes erkölcsnek”, tiszta, egyenes gondolkodásnak, egyszerű igazságoknak éretti gyümölcsei félig kivesztek; az újságok vezetésre szánt komoly cikkeinek veteményes kertjében is a különféle nevek naponként megjelenő szabadosságának, az iro-

LEGJOBB
CIPŐÖRÉM

szép lényt ad és tartóssá teszi a bőrt. A NIGRIN egészségi szempontból is ajánlható, a mennyiben nem tömi el a bőr lukacsait s nem akadályozza a láb párolgását.

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

dalmi modernség jelentés nélküli fogalmának védelme alatt vigan tenyészik a dudva száz nemé: a secessio fattyuhajtásai le nem nyestetnek, a misantropia (embergyűlölet) vadalmái csábitanak, a világfájdalom bódító csalmatokja felüti fejét a sötét zugokban, s szélében-hosszában vigyorognak a croquis-k bolondgombái.

Minden szabad a modernség jelszava mellett, (azelőtt a liberalizmus volt ilyen gummielasticum fogalom.) De azért mi, keresztény öseink igazságos beszédre tanított unokái, néha meg-sokaljuk a dolgot, néha feleszmélünk, tiltakozunk s szép magyar szóval élve „szévtárgunk a tanyában”, az irodalom nevét bitoló kóborlovagok között.

Ne higgye hát a misantrop diszszó alatt rejtőző cikkező, hogy fanyar okoskodásainak szól ez a cikk, hogy most vele akarunk vitatkozni, hogy neki szenteljünk e sorokat. Nem az ő személyének szól ez a cikk, hanem némi gátat akar vetni az efféle irodalmi visszaéléseknek, perverzításoknak.

Mert sokféle bántó visszaélés csúszott abba a cikkbe, megszurta, (nem akarom mondani: „vágta”) a cikkező a szittya fajt, a tanárságot, az újságokat, akik egyszerűen és becsületesen szolgálják most iskolaev élejen nemes buzditásikkal az egész tanuló ifjúságot, s a szülőket. Beszélt a magyar tanítók ellen. De ez mind kevés, apró fulánkjalval elbizakodottan neki repült az erkölcs általános, legvilágosabb alapelveinek, annak a hatalmas sziklavárnak. Nevetséges erőlködés, megrenditeni nem lehet, pláne ilyen apró croquis, misantropi napló-féle fegyverekkel. Az öregek, a szülők megmosolyogják az ilyen erőlködéseket, (bár az újságolvasóból erős kifejezéseket is szokott kiváltani az ilyesmi), hanem az ifju tanulókat, a gyermekeket könnyen megtévesztheti az ilyen cikk. Ignotos fallit, bár — notis est derisui.

Egy jó öreg papnak a könyvében olvastam, hogy a gyöngye, ifju lelkekben óriási rombolást vihet véghez olyan irodalmi olvasmány, melyben „a jó és a rossz alapfogalmait közelednek egymáshoz.” S ebben a cikkben így van. Ilyesmiket ír: „... hogy a pénz isten, hogy a szegénység a legnagyobb bűn: ezt nem tanítja senki.”

Mellesleg ennél az első idézetnél megjegyzem azt, hogy — szerény véleményem szerint — erkölcsi és bölcselkedésszerű alapfogolata a cikkirónak, amiből minden gondolata tolyik ez az axioma: „A pénz isten, a szegénység a legnagyobb bűn.” De hogy nem ok és alap nélkül következtetem ezt, a következő — cikkéből idézett — sorok mutatják: „Elborzadok, ha azt a pusztulást látom, amit a gyermekek lelkében (!)

végez az iskola. Erkölcsös mesék (!) a sérdület leneknek, véres háboru a sérdülőknek. Légy szerény, istenfélő, lelkiismeretes, ne házdj: tanítják az apróknak. Micsoda fogalmak! Ismerek nagy karriert megfutott öreg urakat, akik boldogultak, mert szerénytelenek, lelkiismeretlenek és hazugak voltak. Miért kívánják a felnőttek a gyerekektől, hogy jobbak legyenek mint ők? Miért nyomják el bennük az igaz emberit.” Az „igaz emberit” eszerint a szerénység, az istenfélelem, a lelkiismeret, az igazmondás megfordította!

Az író beszéltetem nagyrészt, hiszen kiabálnak ezek a szavak maguktól, — az erkölcs ellen. De azért kérdelem, szerényen, hogyan képzelet el az ő elvei értelmében az emberi társaságot, t. i. ha általánosság a cikkében óhajtott: „szerénytelenség, istentől elragaszkodás, lelkiismeretlenség, hazudozás” országa?!

„En Istenem, hova sülyed nélkülöd az emberi elme” sohajtok föl a nagy, lelkes püspökkel Bougaud Emillel.

Ez a cikkirónak határozottan kifejezett erkölcsi alapelve! S rossz néven vehetjük-e ezek után, ha azt hiszi, hogy a többi emberek is így gondolkoznak titokban. Ime megvádolja a magyar társadalom vezető osztályát, a lateiner pályán levőket, ilyenformán: „És tolonganak, verednek az emberek, hogy lateinernek nevelhessék a fiaikat, hogy olyan pályára küldhessék őket, ahol kevés munkával, sok pihenéssel élhetnek.” Valószínűnek tartom, hogy a cikkező a lateiner pályán van s minden esetre „iskolázattak.” Szokás mondani, magyar becsülettel bocsánatot kérek, jó madár maga fészket nem piszkolja. De keményebb szóval is lehet beszélni erről a passusról: aki — így „keves munkával, sok pihenéssel” járó társadalmi osztályokról ír, ha nem is a leg-erősebb formában — mégis izgat az ellen az osztály ellen. Már pedig nem hiszem, hogy ez lenne tiszte az újságirónak. Más formában kell a lateiner osztályt haladásra buzdítani, tanítani! Különben ha a cikkiró saját cikkében elmondott erkölcsi alapelvei szerint ítélné társadalmi osztályokról, meg kellene őket dicsérnie! Ugy lenne igazán stilszerű, következetes a cikke!

Az erkölcs és erkölcsstelenség alapelveit közzel hozta egymáshoz, — szívbéli sajnálkozással konstataljuk, — hogy sikerült alaposan összezavarnia, összegabalyítania. Ezt keresztény udvariasságunk dacára is — a közérdek nevében konstatalunk kell.

Hogy ezek után neki megy a magyarságnak is, az már igazán nem csodálatos: „Hajh, szílytyák vagyunk, lusta, keleti vértű nép, nincs nálunk

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerüzletben. — Ára üvegenként 4.— korona.

a munkának becsülete." Most sem csupán a cikkező szavaira felelek, mikor a magyarságot itt a saját országában védelmembe veszem. Tanácsolom a cikkirónak, hogy nézze meg egyszer, mikor „dandárja” van a munkának a mezőn s neki fekszik a legénység, teszem az aratásnak s reggel két órától este tizenegyig dolgozik — „rogyásig” s másnap újra — még csak vége nincs. „Ég” a magyar parasztnak a kezében a munka! . . . Ha pedig tudja ezt s tudja azt is, hogy sok paraszt legény, leány, a gyöngébb fajta, akárhányszor lefordul holtan a tarlóra, a vérrel áztattot tarlóra, bele is hal, akkor ne írja a cikkirő ur azt, hogy nincs Magyarországon a munkának becsületi!

A munka becsületét az olyan beszédek, cikkek rontották itt meg, mint a cikkirő uré, pedig jobbra is lehetne, kellene használni azt az igehirdető tollat.

A magyar tanítói kart se bántsa, nagy emberek dicsérték már azt meg és pedig méltán, teszem Kossuth, majd más alkalommal elmondom hogyan. Nem hiszem, hogy komolyan értene a tanúghöz a cikkirő, mert a mai magyar tanító-ságra nem állhat, se személyére, se tudományára, amit ír, „hogy ha van is modern külszín a magyar iskola ma nem löll be igazi hivatást.”

Az a hang, melyen a magyar tanúgyről ír, az az unos-untalan ismétlődő refrain: „Beiratkozni, beiratkozni!” „Iskolába, iskolába!” „Iskoláztatni, iskoláztatni!”, ez a sentimentális, németes érzelő szellem nem modern legkevésbé sem, érte jó értelemben, friss, életerős valaminek a modernséget, régi, kopott nóta biz az, már mi csak itt Magyarországon afféle jelszavak után indulunk ezután is: „Ne bántsd a magyart!” s úgy bizunk, ahogy a mi igazi modern püspökünk tanít bennünket: „Dum spiro, spero.” „Mig élek reménylek!”

Boromisza Jenő.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1907. szeptember 7-én (100 kg. számítva.)

	kor. fill.	kor. fill.
Buza:	21 —	21 20
Rozs:	17 60	17 80
Árpa:	14 —	15 60
Zab:	16 20	16 40
Tengeri: (új)	14 80	

Forgalom élénk.

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi augusztus hó 31-161 szeptember hó 7-ig.

Születés. Született: 9 törvényes fiú, 9 leány, 2 törvénytelen fiú, 3 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiú 0, leány 1, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 24.

Halálozás. Elhalt: 8 fiú, 6 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiú 3, leány 4, törvénytelen fiú 1, leány 0, 7 éven felüli fiú 4, nő 2. Összesen 14.

E szerint a születés a halálozást 10-el mulja felül.

Elhaltak. Juhász János r. k. 14 hónapos, Budai-ut 60. — Keszei Sándor r. k. 43 éves, kir. törvényszéki irodatiszt, Palotai-utca 27. — Id. Eratrucker József, r. k. kisbírtokos, 88 éves, Felsőkrátsy 32. — Farádi Szabó József r. k. 10 hónapos, Öreg-utca 30. — Becker Istvánné, Rózsa Julianna, r. k. 34 éves, Gáttelep-utca 5. — Szüllner Anna r. k. 1 hónapos, Kertalja 9. — Urkóczy Jánosné, Oravecz Mária r. k. 67 éves, Selyem-utca 40. — Szabó Vilma r. k. 4 hónapos, Öreghegy 205. — Zabreszki Ágoston r. k. 18 éves fodrászegéd, Vásár-tető 5. — Bogárné István r. k. magánzó 85 éves, Sárló-utca 28. — Magyar Mária r. k. 8 hónapos, Széchenyi-utca 90. — Farádi Szabó József r. k. 8 hónapos Maroshegy 21. — Brunner Rozália r. k. 6 éves, Major-utca 8. — Bócz István ev. ref. 1 hónapos, Kertalja-utca 1.

ZENEISKOLA.

Van szerencsém az igen-tiszteit szülők és az érdeklődők szives tudomására hozni, hogy folyó évi szeptember hó 1-én Távirda-utca 21. sz. a. (saját ház).

ZENEISKOLÁT

nyitok. Zeneiskolámban úgy kezdők, mint haladók felvételnek egyelőre: hegedű, mely hegedű, gordonka és cimbalom tanfolyamra.

A tanítás hetenként 2-szer és 3-szor történik, mikor is minden növendék az általa választott hangszernak gyakorlati és a megfelelő elméleti oktatásában részesül. A növendékek tanítása minden tanszakon csoportonként történik. Egy-egy csoportban legfeljebb 4 növendék van, mely csoport egyenlő tehetségű és készletű növendékekből lesz összeállítva.

Az órarend akként lesz beosztva, hogy a

városban levő összes tanintézetek növendékei a Zeneiskolát akadálytalanul látogathassák.

A tanítványok felvételét folyó évi augusztus

hó 28-tól naponta d. u. 3—5-ig eszközölöm:

Tandij. Bármelyik hangszerré évi (10 óra) 40, illetve 60 korona, mely összeg felévenként, t. i. szeptember és február hó 1-én előre fizetendő, de havi részletekben is fizethető előre. Az oktatás a m. kir. országos Zeneakadémia tananyaga szerint történik.

Felnöttek részére külön esti tanfolyam!

Magánórák külön megegyezés szerint!

Midőn ezen új vállalkozásommal a m. t. közönség elé lépek, kérem ahhoz jóindulatu támogatásukat és bizalmukat, melyet közel másfél évtizedes helybeli működésem alatt élvezni szerencsés voltam.

Székesfehérvár, 1907. augusztus hó.

Maradtam kiváló tisztelettel

JÁMBOR ZSIGMOND

zenetanár.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára
Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 90 fill.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Székesfehérvárott: Flits Pál és Langraf Gábor és Fai Jókai-utca.

Bicske: Keller Szilárd.
Sárbogárd: Braun Miksa.
Veszprém: Bakos Kálmán.

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban, Szent-István-tér I. sz.

Balás Mihály hagyatékához tartozó 2600 négyszögöl terület szőlő jó karban emeletes villával, mely az emeleten 3 szoba és fürdőszobából áll, földszinten pedig 2 szoba, éléskamrával, egy nagy pince előpincével és vasgerendával továbbá egy melléképületből mely áll istállóból fészerral, nyári konyha és éléskamrából és több ezer üveg 15—20 éves palack fajborok, ugyszintén különféle nagyságu hordók; valamint különféle vendégloji berendezés, nagykeretű olaj-festmények, azonfelül különféle házi felszerelés stb. stb. 1907. évi szeptember hó 8-án d. u. 2 órától és 9-én reggel 8 órától folytatólagosan a székesfehérvári pestis-pince 29. sz. a. önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az örökösök.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.